

جزوه دین و زندگی (۱) سال دهم - رشته ریاضی و تجربی

شامل:

- ✓ سوالات طرح شده از متن درس‌ها
- ✓ نکات آیات هر درس در قالب پرسش و پاسخ برای یادگیری بهتر
- ✓ پاسخ اندیشه و تحقیق‌های پایان هر درس در ضمن سوالات متن
- ✓ تست‌های طبقه بندی شده

مؤلف: آزادجو

ارتباط با مؤلف در تلگرام: @naserazadjoo

دبیرستان نمونه دولتی شیخ کلینی (ره)

بخش اول

کانال تلگرامی پایه دهم | @dahom10

درس اول..... هدف آفرینش

سؤالات متن درس اول

- ۱) چرا در پس خلقت تک تک موجودات جهان، هدفی وجود دارد؟ قرآن این موضوع را چگونه بیان کرده است؟ ص ۱۵
- ۲) با توجه به آیه ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ (دخان/ ۳۸ و ۳۹)
(و ما آسمان ها و زمین و آنچه بین آنهاست را به بازیچه نیافریدیم آنها را جز به حق خلق نکردیم).
الف) حق بودن آفرینش آسمان ها و زمین به چه معناست؟ ص ۱۵
ب) آیه به چه موضوعی دلالت دارد؟ ص ۱۵
ج) چه کسانی جهان را بازیچه و بیهوده ﴿لَاعِبِينَ﴾ می دانند؟ منکران معاد
- ۳) آیا زندگی انسان نیز مانند سایر موجودات، هدفمند است؟ توضیح دهید. ص ۱۵
- ۴) حضرت علی (ع) هنگام موعظه مردم، سخنان خود را چگونه آغاز می کرد؟ چرا؟ ص ۱۵
- ۵) تفاوت هایی که در چگونگی رسیدن انسان به هدف، با موجوداتی همچون حیوان و گیاه وجود دارد، بیان کنید. ص ۱۵ و ۱۶
- ۶) چرا وقتی به دنیای انسان ها می نگریم با دنیای حیرت انگیزی مواجه می شویم؟ ص ۱۶
- ۷) منشأ و علت اختلاف انسان ها در هدف های خود در زندگی، چیست؟ با مثال توضیح دهید. ص ۱۶
- ۸) با توجه به وجود اختلاف در هدف ها، برای انتخاب درست هدف ها و دل بستن به آن ها چه باید کرد؟ ص ۱۷
- ۹) آیا قرآن کریم، معیار انتخاب هدف های اصلی را از غیر آن مشخص نموده است؟ چرا؟ ص ۱۷
- ۱۰) با توجه به ترجمه آیات ۱۸ و ۱۹ سوره مبارکه اسراء، به سؤالات زیر پاسخ دهید:
«آن کس که تنها زندگی زودگذر دنیا را می طلبد، آن مقدار از آن را که بخواهیم - و به هر کس اراده کنیم - می دهیم؛ سپس دوزخ را برای او قرار خواهیم داد تا با خواری و سرافکندگی در آن وارد شود.» (۱۸) و آن کس که سرای آخرت را بطلبد و برای آن سعی و کوشش کند، پاداش داده خواهد شد. (۱۹)»
- الف) هدف ها و دلبستگی های انسان چند دسته است؟ نام برده و بگویید تا چه اندازه پاسخگوی نیازهای انسان هستند؟
دو دسته - ۱. هدف های پایان پذیر (دنیوی): تنها پاسخگوی برخی استعداد های مادی ما هستند.
۲. هدف های پایان ناپذیر (همیشگی - اخروی): پاسخگوی استعداد های مادی و معنوی بیشتری در وجود ما هستند.
- ب) اگر انسان هریک از این اهداف را به عنوان هدف اصلی انتخاب کند، به چه مقدار از آن خواهد رسید؟
اگر هدف های پایان پذیر را به عنوان هدف اصلی برگزیند، ممکن است به مقداری از آن برسد.
اگر هدف های پایان ناپذیر را برگزیند و برای آن کوشش کند، به هدف خود خواهد رسید.
- ج) اگر کسی فقط هدف های زودگذر دنیایی را انتخاب کند، چه سرانجامی خواهد داشت؟
با خواری و سرافکندگی به دوزخ (جهنم) خواهد رفت.
- ۱۱) با توجه به ترجمه آیات ۲۰۰ تا ۲۰۲ سوره مبارکه بقره، به سؤالات زیر پاسخ دهید:
«بعضی از مردم می گویند: خداوند ما در دنیا نیکی عطا کن. ولی در آخرت بهره ای ندارند.» (۲۰۰) و بعضی می گویند: پروردگارا به ما در دنیا نیکی عطا کن، و در آخرت نیز نیکی مرحمت فرما و ما را از عذاب آتش نگاه دار.» (۲۰۱) اینان از کار خود نصیب و بهره ای دارند؛ و خداوند سریع الحساب است. (۲۰۲)»

الف) اصل قرار دادن هریک از اهداف دنیوی یا اخروی چه نتیجه‌ای به دنبال دارد؟
اصل قرار گرفتن هدف‌های اخروی، مانع بهره‌مندی انسان از نعمت‌های دنیایی نمی‌شوند.
اما اگر هدف‌های دنیوی اصل قرار گیرند، مانع رسیدن به هدف‌های اخروی می‌شوند.

۱۲) با توجه به ترجمه ۶۰ سوره مبارکه قصص، به سؤالات زیر پاسخ دهید:
«آنچه به شما داده شده، کالای زندگی دنیا و آرایش آن است و آنچه نزد خداست بهتر و پایدار است؛ آیا اندیشه نمی‌کنید؟ (۶۰)»

الف) از به کاربردن کلمه (کالا) در مورد زندگی دنیا، چه نتیجه‌ای می‌گیریم؟
در می‌یابیم دنیا همچون کالایی است که باید تنها آن را وسیله‌ای برای رفع حاجات دانست نه هدف اصلی.

ب) ملاک و معیار انتخاب هدف برتر چیست؟ چنین هدفی نزد کیست؟
اینکه (بهتر) و (پایدارتر) باشد - چنین هدفی نزد خداوند است.

ج) انسان در چه صورت ملاک انتخاب اهداف را می‌شناسد؟
در صورتی که اندیشه و تعقل پیشه کند.

۱۳) برنامه‌ریزی انسان در انتخاب اهداف باید چگونه باشد؟ ص ۱۸

۱۴) در انتخاب اهداف فرعی و اصلی باید به چه نکاتی توجه نماییم؟ ص ۱۸

۱۵) از بیت «چون که صد آمد نود هم پیش ماست» چه ارتباطی با موضوع هدف زندگی دارد؟ ص ۲۰

۱۶) آدم‌های زیرک و هوشمند در انتخاب اهداف چگونه عمل می‌کنند؟ ص ۲۰

۱۷) در میان هدف‌های اصلی، برترین و کامل‌ترین هدف در زندگی باید چگونه باشد؟ ص ۲۰

۱۸) انسان‌ها در درون خود در جست‌وجوی چه چیزی هستند؟ توضیح دهید. ص ۲۱

۱۹) چرا شایسته است که انسان تنها خدا و بندگی او را به عنوان هدف نهایی خود انتخاب کند؟ ص ۲۱

۲۰) مقصود از نزدیکی و تقرب به خداوند چیست؟ توضیح دهید. ص ۲۱

۲۱) افراد زیرک چه کسی را به عنوان هدف اصلی انتخاب می‌کنند و از چه ثمراتی بهره می‌برند؟ ص ۲۱

۲۲) آیه ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ (نساء/۱۳۴)

(هرکس نعمت و پاداش دنیا را بخواهد نعمت و پاداش دنیا و آخرت نزد خداست.)

* به کدام دسته از انسان‌ها در انتخاب اهداف اشاره دارد؟ چرا؟

انسان‌های زیرک - زیرا آیه پاداش دنیا و آخرت را نزد خدا می‌داند و افراد زیرک نیز بندگی خدا را به عنوان هدف اصلی انتخاب می‌کنند تا هم به دنیا و هم به آخرت برسند.

نکته مهم: آیه با ابیات صفحه ۲۱ قرابت مفهومی دارد.

مفهوم کلی آیه و ابیات: انتخاب خدا به عنوان برترین هدف، عامل رسیدن به خوشبختی دنیا و آخرت است.

۲۳) لازمه رسیدن به بندگی خدا به عنوان برترین هدف، چیست؟ ص ۲۱

۲۴) با توجه به آیه ﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (انعام/۱۶۲) که بیان سخن حضرت

ابراهیم (ع) است به سؤالات زیر پاسخ دهید:

(بگو نمازم، تمامی اعمالم و زندگی و مرگ من برای خداست که پروردگار جهانیان است.)

الف) چه بخش از زندگی انسان باید برای خدا باشد؟ تمام زندگی انسان (نماز، تمام اعمال، زندگی و مرگ)

ب) بیان فوق از زندگی، چگونه تعبیری محسوب می‌شود؟ کامل‌ترین تعبیر از «زندگی به خاطر خدا» می‌باشد.

سؤالات متن درس دوم

- (۱) رشد و کمال و رستگاری انسان در گرو چیست؟ ص ۲۸
- (۲) اولین گام برای حرکت انسان در مسیر عبودیت چیست؟ ص ۲۸
- (۳) شناخت انسان در مسیر عبودیت، به چه معناست؟ ص ۲۸
- (۴) سودمندترین دانش‌ها چیست؟ چرا آن را سودمندترین دانش‌ها برشمرده‌اند؟
خودشناسی - زیرا شناخت خود باعث می‌شود انسان اولین گام را در مسیر عبودیت که هدف خلقت اوست، بردارد.
- (۵) چگونه می‌توان دریافت که خداوند متعال برای انسان در نظام هستی جایگاه ویژه‌ای قائل شده است؟ ص ۲۹
- (۶) چرا خداوند سرمایه‌هایی را در اختیار انسان قرار داده است؟ ص ۲۹
- (۷) سرمایه‌های انسان که او را بر موجودات دیگر برتری می‌دهد، کدام‌اند؟
۱. قدرت تفکر و تعقل؛ ۲. قدرت اختیار و انتخاب؛ ۳. فطرت خدا آشنا؛ ۴. گرایش به نیکی‌ها و خوبی‌ها و بیزاری از بدی‌ها؛
۵. نفس لوآمه (سرزنشگر) (وجدان اخلاقی)؛ ۶. هدایت پیامبران و امامان (ع)؛
- (۸) هدف از قرار دادن نیروی تعقل در ما، چه بوده است؟ ص ۲۹
- (۹) مشخص نمایید هریک از آیات زیر به کدام‌یک از آثار بهره‌گیری انسان از عقل اشاره دارد؟
الف) آنها هنگامی که مردم را به نماز فرا می‌خوانید، آن را به مسخره و بازی می‌گیرند؛ این به خاطر آن است که آنها گروهی هستند که تعقل نمی‌کنند. (مائده/۵۸)
کسانی که پیرو عقل نیستند اهل نماز نیستند و همچنین نماز را به مسخره و بازی می‌گیرند.
- ب) و می‌گویند: اگر ما گوش شنوا داشتیم یا تعقل می‌کردیم، در میان دوزخیان نبودیم. (ملک/۱۰)
پیروی از عقل باعث می‌شود انسان در میان اهل دوزخ نباشد.
- ۱۰) با توجه به آیه ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا﴾ (انسان/۳) به سؤالات زیر پاسخ دهید:
(ما راه را به او نشان دادیم یا سپاسگزار خواهد بود و یا ناسپاس.)
الف) آیه به کدامیک از سرمایه‌های رشد انسان اشاره دارد؟ قدرت انتخاب و اختیار
ب) آیه به چه موضوعی دلالت دارد؟ ص ۳۰
- ۱۱) چرا هر انسانی وقتی به خود می‌نگرد خدا را می‌یابد و محبتش را در دل احساس می‌کند؟ ص ۳۰
- ۱۲) حضرت علی (ع) در مورد «سرشت خدا آشنا» در انسان چه بیانی دارند؟ ص ۳۰
- ۱۳) با توجه به ابیات زیر از سعدی به سؤالات پاسخ دهید:
دوست نزدیک‌تر از من به من است / وین عجب‌تر که من از وی دورم
چه کنم با که توان گفت که او / در کنار من و من مهجورم
الف) ابیات به کدام یک از عوامل رشد انسان اشاره دارند؟ فطرت (سرشت) خدا آشنا
ب) طبق ابیات، چه عاملی سبب دوری ما از خدا می‌شود؟ ص ۳۰

۱۴) چرا همه انسان‌ها فضایی چون صداقت، کرامت، عزت نفس و عدالت را دوست دارند و از دورویی، حقارت نفس، ظلم و ریا بیزارند؟ ص ۳۰

۱۵) آیه ﴿وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا * فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا﴾ (شمس/۷-۸)

(سوگند به نفس و آنکه سامانش بخشید * آنگاه بدکاری و تقوایش را به او الهام کرد.)

* به کدامیک از سرمایه‌های رشد در انسان اشاره دارد؟ گرایش به نیکی‌ها و خوبی‌ها و بیزاری از بدی‌ها

۱۶) نتیجه گرایش انسان به نیکی‌ها و زیبایی‌ها چیست و وجدان انسان چه هنگام به پا می‌خیزد؟ ص ۳۱

۱۷) با توجه به آیه ﴿وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ﴾ (قیامت/۲) به سؤالات زیر پاسخ دهید:

(و سوگند به نفس ملامت کننده)

الف) قرآن کریم عامل درونی حالت ملامت‌گری انسان را چه نامیده است و به چه معناست؟ ص ۳۱

ب) نام دیگر این عامل درونی چیست؟ وجدان اخلاقی

۱۸) خداوند پیامبران و پیشوایان (ع) همراه چه وسیله‌ای برای ما فرستاد؟ هدف چه بوده است؟ ص ۳۱

۱۹) چه رابطه‌ای میان «توانایی‌ها و سرمایه‌ها» و «هدف» وجود دارد؟ ص ۳۱

۲۰) توضیح دهید چرا انسان نباید به کاری که در حد و اندازه حیوانات است، قانع باشد؟ ص ۳۱

۲۱) هدف انسان در زندگی باید چگونه باشد؟ به اندازه سرمایه‌هایش

۲۲) عقل و وجدان در انسان، مانع و بازدارنده چه اموری می‌شوند؟ ص ۳۱

۲۳) دو مورد از عوامل سقوط و گناه و دورماندن از هدف که خداوند به ما معرفی کرده است، کدامند؟

۱. نفس اماره (عامل درونی)؛ ۲. شیطان (عامل بیرونی)؛

۲۴) خداوند در قرآن کریم در مورد «نفس اماره» چه مسأله‌ای را به ما یادآوری می‌کند؟ ص ۳۳

۲۵) منظور از «نفس اماره» چیست و به چه معناست؟ ص ۳۳

۲۶) حضرت علی (ع) در مورد «نفس اماره» چه می‌فرمایند؟ ص ۳۳

۲۷) خداوند در قرآن کریم، شیطان را چگونه معرفی می‌کند؟ ص ۳۳

۲۸) تنها راه نفوذ شیطان در انسان چیست؟ ص ۳۳

۲۹) آیا وجود شیطان مانع اختیار و اراده ما در تصمیم‌گیری‌ها می‌شود؟ ص ۳۳

۳۰) پاسخ شیطان در روز قیامت به اهل جهنم چیست؟ ص ۳۳

۳۱) با توجه به آیات داده شده راه‌هایی که شیطان معمولاً انسان‌ها را از طریق آن فریب می‌دهد، بیان نمایید.

الف) شیطان می‌خواهد به وسیله شراب و قمار، در میان شما عداوت و کینه ایجاد کند و شما را از یاد خدا و نماز

بازدارد. (مائده/۹۱)

ایجاد کینه و دشمنی میان مردم - غافل کردن از خدا و یاد او

ب) و شیطان، هر کاری را که [گناهکاران] می‌کردند، در نظرشان زینت داد. (انعام/۴۳)

زیبا و لذت‌بخش نشان دادن گناه

ج) کسانی که بعد از روشن شدن هدایت برای آنها، پشت به حق کردند، شیطان اعمال زشتشان را در نظرشان زینت

داده و آنان را با آرزوهای طولانی فریفته است. (محمد/۲۵)

زیبا و لذت‌بخش نشان دادن گناه - سرگرم کردن انسان به آرزوهای طولانی دنیایی

درس سوم پنبیره ای به روشنایی

سؤالات متن درس سوم

۱) از پرسش‌های فراگیری که در طول تاریخ، ذهن عموم انسان‌ها را به خود مشغول کرده و کوشیده‌اند تا به این پرسش‌های اساسی و سرنوشت‌ساز پاسخ دهند، چیست؟
چیستی مرگ و آینده انسان پس از آن و اینکه چه سرنوشتی در انتظار اوست.

۲) انسان‌ها در مواجهه با مرگ چند دیدگاه دارند؟ نام ببرید. ص ۴۱

۳) تفاوت‌های بُعد جسمانی و روحانی انسان را بیان نمایید. ص ۴۱

۴) دیدگاه پیامبران الهی و پیروان آنان در مورد مرگ را بیان نمایید. ص ۴۱

۵) پیامبر(ص) «علت آفرینش» انسان را چه چیزی بیان نموده‌اند و «مرگ» در بیان ایشان چه جایگاهی دارد؟ ص ۴۱

۶) طبق فرمایش پیامبر(ص)، «باهوش‌ترین مؤمنان» چه کسانی هستند؟ ص ۴۱

۷) طبق دیدگاه پیامبران الهی، زندگی دنیایی شبیه به چه حالتی است و زندگی حقیقی کجا معنا می‌یابد؟ پیامبر(ص) در این زمینه چه می‌فرمایند؟ ص ۴۱

۸) با توجه به آیه «مَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌّ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِیَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ» (عنکبوت/ ۶۴) به سؤالات زیر پاسخ دهید:

(این زندگی دنیا جز سرگرمی و بازی نیست و سرای آخرت زندگی حقیقی است اگر می‌دانستند.)

الف) آیه به کدام دیدگاه در مورد مرگ و معاد اشاره دارد؟ دیدگاه اعتقاد به معاد (پیامبران الهی)

ب) خداوند در این آیه بر چه چیزی تأکید می‌کند؟ ص ۴۸

ج) خداوند چگونه در این آیه، بر کم ارزشی دنیا و حقیقی بودن آخرت تأکید می‌کند؟

اینگونه که زندگی دنیا را به تنهایی و بدون توجه به آخرت، سرگرمی و بازی (لهو و لعب) می‌داند. (باطن و ملکوت دنیا)

نکته مهم: آیه با حدیث پیامبر(ص) (الناس نیام، فإذا ماتوا، انتبهوا) (ص ۴۳) ارتباط معنایی دارد.

۹) پیامدهای اعتقاد به معاد را بیان نمایید. ص ۴۲ و ۴۳

۱۰) با توجه به آیه «مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ» (مائده/ ۶۹):

(هرکس به خدا و روز قیامت ایمان بیاورد و کار نیکی انجام دهد پس هیچ ترسی بر آنان نیست و نه اندوهگین می‌شوند.)

الف) آیه بیانگر کدام پیامد دیدگاه اعتقاد به معاد می‌باشد؟

بیرون آمدن زندگی از بن بست و باز شدن پنجره امید و روشنائی به روی انسان

ب) طبق آیه، نداشتن ترس و اندوه معلول و نتیجه چیست؟

۱. ایمان به خدا (آمن بالله)؛ ۲. ایمان به آخرت (اليوم الآخر) ۳. انجام عمل صالح (عمل صالحاً)؛

۱۱) انسانی که معاد را باور دارد:

الف) چرا دارای شور و نشاط است؟ ص ۴۲

ب) چرا در صورت موفق نشدن به انجام کاری یا مورد تقدیر قرار نگرفتن نیز نا امید و دلسرد نمی‌شود؟ ص ۴۲

۱۲) انسانی که به معاد اعتقاد دارد، از چه خصوصیات برخوردار است؟ (ویژگی‌های انسان معتقد به معاد) ص ۴۳

۱۳) چرا مرگ در دیدگاه خداپرستان واقعی ناگوار نیست؟ ص ۴۳

۱۴) طبق دیدگاه خداپرستان حقیقی مرگ برای چه کسانی ناگوار و هولناک است؟ ص ۴۳

۱۵) آیا نترسیدن خداپرستان از مرگ به این معناست که آنان آرزوی مرگ دارند؟ توضیح دهید. ص ۴۳

۱۶) انسان‌ها در چه زمانی به استقبال شهادت می‌روند؟ نتیجه‌ی شهادتشان چیست؟ ص ۴۳

۱۷) امام حسین(ع) وقتی در دوراهی ذلت و شهادت قرار گرفتند، شهادت را برگزیدند و فرمودند:

«من مرگ را جز سعادت و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نمی‌بینم»

الف) بیان حضرت به کدامیک از پیامدهای دیدگاه معتقدین به معاد اشاره دارد؟

نترسیدن از مرگ و آمادگی برای فداکاری در راه خدا

ب) طبق فرمایش امام حسین(ع)، چه عاملی باعث می‌شود که انسان، مرگ را سعادت بداند؟

زندگی همراه با ننگ و خواری(وقتی زنده ماندن مساوی با خواری باشد انسان سعادت خودش را در مردن می‌بیند)

۱۸) امام حسین(ع) خطاب به یاران خود، در مورد مرگ چه می‌فرمایند؟ ص ۴۳

۱۹) کسانی که دنیای پس از مرگ را انکار می‌کنند(منکران معاد)، چه اعتقادی نسبت به مرگ دارند؟ ص ۴۴

۲۰) طبق آیه ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُم بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ (جاثیه/۲۴) به سؤالات زیر پاسخ دهید:

([کافران] گفتند: زندگی و حیاتی جز همین زندگی و حیات دنیایی ما نیست همواره [گروهی از ما] می‌میریم و [گروهی] زنده می‌شویم و ما را فقط گذشت روزگار نابود می‌کند. البته این سخن را از روی علم نمی‌گویند بلکه فقط ظن و خیال آنان است.)

الف) آیه بیانگر کدام دیدگاه در مورد معاد می‌باشد؟ دیدگاه انکار معاد

ب) طبق آیه، چه دیدگاهی در مورد زندگی دنیا و مرگ دارند؟

دنیا را جایی می‌دانند که عده‌ای می‌میرند و عده‌ای دیگر زنده می‌شوند و مرگ را هلاکت و نابودی می‌دانند.

ج) طبق آیه، اعتقاد منکران معاد در مورد مرگ، بر چه پایه و اساسی است؟

سخنشان از روی علم نیست بلکه فقط ظن و گمان خودشان است.

۲۰) پیامدهای انکار معاد برای انسان بی‌نهایت طلب و دارای میل به جاودانگی، چیست؟ ص ۴۵

۲۱) عاقبت کسانی که راه غفلت از مرگ را پیش گرفته‌اند، چیست؟ ص ۴۵

۲۲) انکار معاد برای کسانی که نمی‌توانند فکر مرگ را از ذهن خود بیرون کنند، چیست؟ ص ۴۵

۲۳) پیامدهای انکار معاد، در چه صورت گریبان‌گیر معتقدان به معاد نیز می‌شود؟ ص ۴۵

۲۴) چرا رفتار برخی از معتقدان به معاد به گونه‌ای است که گویی تفاوتی با منکران معاد ندارند؟ ص ۴۵

۲۵) چرا برخی افراد با این که بیان می‌کنند آخرت را قبول دارند و از لحاظ فکری آن را پذیرفته‌اند، تلاش چندانی برای

آن جهان نمی‌نمایند و در زندگی خود به گونه‌ای عمل می‌کنند که گویی آخرتی در پیش نیست؟

زیرا ممکن است کسانی بر حسب عادت یا تقلید یا صرفاً به لحاظ نظری پذیرفته باشند که آخرتی هست اما در عمل پایبندی چندانی بدان نداشته باشند و اهل گناه و فساد باشند. اینان در حقیقت دارای ایمان قوی نیستند و معاد را صرفاً به زبان یا حداکثر در اندیشه قبول دارند و قلباً به آن گرایش ندارند.

۲۶) آیا توجه به آخرت لزوماً بی‌توجهی به دنیا و عقب‌ماندگی را در پی دارد؟

خیر - اعتقاد به آخرت نه تنها سبب عقب‌ماندگی نیست، بلکه باعث تصحیح زندگی و در پیش گرفتن اخلاق الهی می‌شود.

۲۷) چرا منکرین معاد، مرگ را باعث نابودی آدمی می‌دانند؟ چون انسان را منحصر در جسم می‌دانند. و معتقدند جسم با

مرگ نابود می‌شود و اگر روح را قبول داشته باشند هم معتقدند روح جاودانه نیست و با مرگ جسم نابود می‌شود.

درس چهارم آینده‌ی روشن

سؤالات متن درس چهارم

- (۱) پیامبران الهی کدام دو اصل را سرلوحه دعوت خود قرار داده‌اند؟ ص ۵۲
- (۲) در مقابل دعوت پیامبران برای ایمان به جهان آخرت، مردم چند گروه شده‌اند؟ ص ۵۲
- (۳) آیا پیامبران الهی تنها امکان وجود جهان دیگر را اثبات کرده‌اند؟ ص ۵۲
- (۴) چرا بحث از معاد و اثبات آن ضرورت دارد؟
زیرا اگر وقوع معاد، احتمال هم داشته باشد، به حکم عقل، دفع خطر احتمالی لازم است.
- (۵) با ذکر یک مثال توضیح دهید که منظور از قانون «دفع خطر احتمالی لازم است» چیست؟ ص ۵۳
- (۶) پیامبران چگونه انسان‌هایی بوده‌اند و «معاد و سرای آخرت» در تعلیمات آن‌ها چه جایگاهی دارد؟ ص ۵۳
- (۷) در قرآن در مورد چه مسأله‌ای بعد از توحید و یکتاپرستی، بیش از هر چیز سخن گفته شده است؟ ص ۵۳
- (۸) طبق آیه «لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا» (نساء/۸۷):
(خدا که معبودی جز او نیست قطعاً شما را در روز قیامت جمع می‌کند که هیچ شکی در [وقوع] آن نیست و چه کسی از خداوند راستگو تر است؟)
- الف) قرآن کریم مسأله معاد را چگونه بیان کرده است؟ با تأکید فراوان
- ب) علت اینکه در وقوع معاد شکی وجود ندارد، چیست؟ زیرا خداوند راستگوترین است.
- ج) کدام بخش از آیه بیانگر توحید و کدام بخش بیانگر معاد است؟ توحید: لا اله الا هو معاد: لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ
- (۹) آیا قرآن کریم تنها از آخرت خبر داده است؟ توضیح دهید. ص ۵۴
- (۱۰) استدلال‌های قرآن در زمینه اثبات معاد به چند دسته تقسیم می‌شوند؟ نام ببرید. ص ۵۴
- (۱۱) یکی از دلایل انکار معاد در برخی انسان‌ها، چیست؟ ص ۵۴
- (۱۲) قرآن یکی از انگیزه‌های انکار معاد را در چه می‌داند؟ و چه هدفی از بیان دلایل و شواهد دارد؟ ص ۵۴
- (۱۳) سه مورد از استدلال‌هایی که بر امکان معاد دلالت دارند، کدامند؟ ص ۵۴-۵۶
- (۱۴) توضیح دهید چگونه قرآن با اشاره به «خلقت نخستین انسان»، امکان معاد را اثبات کرده است؟ ص ۵۴ و ۵۵
- (۱۵) چگونه قرآن با اشاره به «نمونه‌هایی از زنده شدن مردگان»، امکان معاد را اثبات کرده است؟ ص ۵۵
- (۱۶) داستان عزیر نبی (ع) را به طور خلاصه بیان نمایید. ص ۵۵
- (۱۷) خداوند در آیات سوم و چهارم قیامت، خطاب به کسانی که به انکار معاد می‌پردازند، می‌گوید: «نه تنها استخوان‌های آنها را به حالت اول درمی‌آوریم، بلکه سرانگشتان آنها را نیز همانگونه که بوده، مجدداً خلق می‌کنیم» به نظر شما چرا خداوند در این آیات برای اثبات قدرت الهی به خلق سرانگشتان اشاره می‌کند؟
هدف این بوده تا نشان دهد قدرت خداوند بر امور دشوار نیز، میسر است.
- (۱۸) چگونه قرآن با اشاره به «نظام مرگ و زندگی در طبیعت»، امکان معاد را اثبات کرده است؟ ص ۵۶
- (۱۹) از جمله دلایلی که قرآن برای ضرورت معاد بر آنها تأکید کرده است، کدامند؟ ص ۵۶
- (۲۰) لازمه حکمت خداوند چیست؟ ص ۵۶
- (۲۱) آیا خداوند برای تمام تمایلات موجودات، راه پاسخگویی نیز قرار داده است؟ مثال بزنید. ص ۵۶

۲۲) دو گرایش در انسان را بیان نمایید که نشان می‌دهد عمر محدود ما و دنیایی که در آن زندگی می‌کنیم، پاسخ‌گوی کامل این گرایش‌ها نیست؟ ص ۵۶

۲۳) چگونه می‌توان با توجه به «حکمت الهی»، ضرورت معاد را اثبات نمود؟ ص ۵۶

۲۴) آیه ﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ﴾ (مؤمنون/۱۱۵)

(پس آیا پنداشته‌اید که شما را بی‌هوده آفریده‌ایم و اینکه شما به سوی ما بازگردانده نمی‌شوید؟)

* بیانگر کدامیک از دلایل اثبات معاد می‌باشد؟ ضرورت معاد بر اساس حکمت الهی

۲۵) چرا خداوند وعده داده که هرکس را به آنچه استحقاق دارد برساند و حق کسی را ضایع نکند؟ ص ۵۷

۲۶) چرا همه‌ی انسان‌ها در دنیا به طور عادلانه نتیجه‌ی اعمالشان را نمی‌بینند؟ نمونه بیاورید. ص ۵۷

۲۷) ضرورت معاد بر اساس عدل الهی را با استدلال اثبات کنید. ص ۵۷

۲۸) آیه ﴿أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ﴾ (ص/۲۸)

(آیا ما آنها را که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده‌اند با مفسدان در زمین یکسان قرار خواهیم داد؟ آیا متقین را مانند ناپاکان و بدکاران قرار خواهیم داد؟)

* بیانگر کدامیک از دلایل اثبات معاد می‌باشد؟ ضرورت معاد بر اساس عدل الهی

۲۹) مشخص نمایید هریک از آیات زیر بیانگر کدامیک از دلایل انکار معاد است؟

الف) آنان (دوزخیان) پیش از این (در عالم دنیا) مست و مغرور نعمت بودند و بر گناهان بزرگ اصرار می‌کردند و می‌گفتند: «هنگامی که ما مردیم و استخوان شدیم، آیا برانگیخته خواهیم شد؟! (واقعۀ ۴۸-۴۵)

۱. مست و مغرور نعمت‌ها شدن؛ ۲. بر گناهان بزرگ اصرار داشتن؛

ب) وای در آن روز بر تکذیب‌کنندگان، همان‌ها که روز جزا را انکار می‌کنند. تنها کسی آن را انکار می‌کند که متجاوز و گناهکار است. (مطفّفين/۱۲-۱۰)

تجاوز و گناهکاری

ج) (انسان شک در وجود معاد ندارد) بلکه [علت انکارش این است که] او می‌خواهد بدون ترس از دادگاه قیامت، در تمام عمر گناه کند. (قیامت/۵)

تمام عمر بدون ترس گناه کردن.

۳۰) اگر در بحث وجود معاد، دلیلی جز خبر پیامبران نبود، به چه دلیلی باید آن را می‌پذیرفتیم؟

از آنجا که پیامبران راستگوترین انسان‌ها بوده‌اند، حتی اگر وقوع معاد احتمالی هم باشد، به حکم عقل، دفع ضرر احتمالی لازم است و نباید به سادگی این اتفاق مهم را نادیده گرفت.

درس پنجم منزلگاه بعد

سؤالات متن درس پنجم

- (۱) «برزخ» در لغت به چه معناست؟ منظور از «عالم برزخ» چیست؟ ص ۶۵
- (۲) طبق آیه ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا * وَ مِنْ وَرَائِهِم بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ (مؤمنون/ ۹۹-۱۰۰):
(آنگاه که مرگ یکی از آن‌ها فرا رسد می‌گوید: پروردگارا! مرا بازگردانید باشد که عمل صالح انجام دهم آنچه را در گذشته ترک کرده‌ام هرگز! این سخنی است که او می‌گوید * و پشت سرشان برزخ و فاصله‌ای است تا روزی که بر انگیزته می‌شوند.)
- (الف) انسان در چه هنگام بر کاستی‌های انجام وظایف خویش واقف می‌شود؟ هنگامی که مرگ او فرا می‌رسد.
- (ب) آیه از چه عالمی خبر می‌دهد؟ عالم برزخ
- (ج) پاسخ قطعی خداوند به درخواست گنه‌کاران مبنی بر بازگشت به دنیا، چیست؟ خداوند پاسخ می‌دهد: «هرگز» (کَلَّا)
- (۳) ویژگی‌های عالم برزخ را بیان نمایید. ص ۶۵ و ۶۶
- (۴) پس از مرگ چه اتفاقی برای انسان می‌افتد و منظور از «توقی» چیست؟ ص ۶۵
- (۵) وجود حیات در عالم برزخ، مربوط به کدام بُعد از وجود انسان است؟ ص ۶۵
- (۶) چرا انسان در برزخ از شعور و آگاهی برخوردار است؟ ص ۶۵
- (۷) برخی از نشانه‌های وجود شعور و آگاهی انسان در برزخ را بیان نمایید. ص ۶۶
- (۸) «گفت و گوی فرشتگان با انسان» چگونه دلیل بر وجود شعور و آگاهی در برزخ است؟ ص ۶۶
- (۹) ماجرای سخن گفتن پیامبر با کشته‌شدگان جنگ بدر که از دلایل آگاهی در برزخ است، را توضیح دهید. ص ۶۶
- (۱۰) نشانه‌های تداوم (قطع نبودن) ارتباط میان عالم برزخ و دنیا را بیان نمایید. ص ۶۶-۶۶
- (۱۱) آیا پرونده تمام اعمال انسان با مرگ بسته می‌شود؟ ص ۶۶
- (۱۲) طبق آیه ﴿يُنَبِّئُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ﴾ (قیامت/ ۱۳): (نکته مهم: آیه با حدیث پیامبر (ص) در ص ۶۶ قرابت مفهومی دارد) (در آن روز به انسان خبر داده می‌شود به آنچه پیش فرستاده و آنچه پس فرستاده است.)
- (الف) آیه بیانگر کدامیک از ویژگی‌های عالم برزخ می‌باشد؟ برقراری ارتباط انسان با دنیا در برزخ از طریق آثار متأخر
- (ب) مشخص کنید هریک از بخش‌های زیر از آیه، به کدام عالم مربوط می‌شود؟ بما قدم: دنیا آخر: برزخ یومئذ: قیامت
- (ج) ظرف تحقق (زمان وقوع) آیه در کدام عالم است؟ انسان در این عالم از چه اموری آگاه می‌شود؟
عالم قیامت - انسان در قیامت از تمام آثار اعمال دنیایی (ما تقدم) و آثار اعمال بعد از مرگش در برزخ (ما تأخر) آگاه می‌شود.
- (۱۳) منظور از آثار «ما تقدم» اعمال انسان چیست؟ مثال بزنید. ص ۶۶
- (۱۴) منظور از آثار «ما تأخر» اعمال انسان چیست؟ مثال بزنید. ص ۶۶ و ۶۷
- (۱۵) نمونه‌هایی از اعمال ناشایست که موجب سنگینی پرونده گناهان فرد، حتی پس از مرگ وی می‌شود، کدامند؟ ص ۶۷
- (۱۶) طبق فرمایش رسول اکرم (ص)، جاری کردن یک سنت نیک در جامعه چه ثمره‌ای برای فرد و جامعه دارد؟ ص ۶۷
- (۱۷) طبق فرمایش رسول اکرم (ص)، باب کردن یک سنت زشت در جامعه چه عواقبی برای فرد و جامعه دارد؟ ص ۶۷
- (۱۸) آیا انجام اعمال بازماندگان برای درگذشتگان، اثری دارد؟ مثال بزنید. ص ۶۸

۱۹) طبق فرمایش امام کاظم(ع)، دیدار مؤمن از خانواده‌اش پس از مرگ برحسب چیست و چند بار اتفاق می‌افتد؟ ص ۶۸
۲۰) با توجه به ترجمه آیه ۹۷ سوره مبارکه نساء، به سؤالات زیر پاسخ دهید:
«فرشتگان به کسانی که روح آنان را دریافت می‌کنند درحالی که به خود ظلم کرده‌اند، می‌گویند: شما در [دنیا] چگونه بودید؟ گفتند: ما در سرزمین خود تحت فشار و مستضعف بودیم. فرشتگان گفتند: مگر زمین خدا وسیع نبود که مهاجرت کنید؟»

الف) ظرف تحقق این آیه در چه عالمی است؟ عالم برزخ (جهنم برزخی)

ب) آیه بیانگر گفت و گوی فرشتگان با چه کسانی است؟ گفت و گوی فرشتگان با ستمکاران به خود

ج) طبق آیه، ظالمان به خود، وضعیت دنیایی خود را چگونه توجیه می‌کنند؟ فرشتگان چه پاسخی می‌دهند؟
خود را تحت فشار و مستضعف می‌دانند - فرشتگان پاسخ می‌دهند: آیا زمین خدا وسیع نبود مهاجرت کنید؟

د) آیه به کدامیک از ویژگی‌های عالم برزخ اشاره دارد؟ وجود شعور و آگاهی

۲۱) با توجه به ترجمه آیه ۹۷ سوره مبارکه نساء، به سؤالات زیر پاسخ دهید:
«آنان که فرشتگان روحشان را می‌گیرند درحالی که پاک و پاکیزه اند، به آنها می‌گویند: «سلام بر شما، وارد بهشت شوید به خاطر اعمالی که انجام دادید»

الف) ظرف تحقق این آیه در چه عالمی است؟ عالم برزخ (بهشت برزخی)

ب) آیه بیانگر گفت و گوی فرشتگان با چه کسانی است؟ گفت و گوی فرشتگان با پاکان

ج) طبق آیه، اولین سخن فرشتگان با پاکان چیست؟ به آنان سلام گفته و دعوت به ورود به بهشت می‌شوند.

د) علت ورود پاکان به بهشت برزخی، بعد از مرگ چیست؟ اعمال نیکی که انجام دادند. (اختیار)

هـ) آیه به کدامیک از ویژگی‌های عالم برزخ اشاره دارد؟ وجود شعور و آگاهی

۲۲) هریک از موارد زیر به کدامیک از ویژگی‌های عالم برزخ اشاره دارد؟

الف) تلقین میّت به هنگام دفن: وجود شعور و آگاهی

ب) انجام خیرات و طلب آمرزش برای گذشتگان: وجود ارتباط میان عالم برزخ و دنیا

ج) زیارت قبور درگذشتگان: وجود حیات

درس ششم واقع‌ی بزرگ

سؤالات متن درس ششم

- (۱) اتفاق قیامت به منزله آغاز چیست؟ قرآن آن را چگونه ترسیم کرده و چه کسانی را در امان می‌داند؟ ص ۷۴
- (۲) مرحله اول قیامت چه زمانی اتفاق می‌افتد؟ حوادث این مرحله را به ترتیب بیان نمایید. ص ۷۵
- (۳) «شنیده شدن صدای مهیب» در آغاز قیامت چگونه است؟ قرآن از آن به چه عنوانی یاد کرده است؟ ص ۷۵
- (۴) در حادثه‌ی «مرگ اهل آسمان‌ها و زمین» چه موجوداتی می‌میرند؟ ص ۷۵
- (۵) «تغییر در ساختار زمین و آسمان‌ها» به چه صورت است؟ برخی از این تغییرات را بیان نمایید. ص ۷۵

(۶) آیه: «يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَّهِيلًا» (مزل/۱۴):

(در آن روز که زمین و کوه‌ها سخت به لرزه در آیند و کوه‌ها/چنان در هم کوبیده شوند که) به صورت توده‌هایی از شن نرم در آیند.)

* به کدامیک از حوادث قیامت اشاره دارد؟ تغییر در ساختار زمین و آسمان‌ها

- (۷) وقوع حوادث مرحله‌ی دوم قیامت به چه علت است؟ ص ۷۵
- (۸) حوادث مرحله دوم قیامت را به ترتیب بیان نمایید. ص ۷۵ و ۷۶
- (۹) از حوادث مرحله دوم قیامت «زنده شدن همه انسان‌ها» را توضیح دهید. ص ۷۵ و ۷۶
- (۱۰) از حوادث مرحله دوم قیامت «کنار رفتن پرده از حقایق عالم» را توضیح دهید. ص ۷۶
- (۱۱) آغاز رسیدگی به اعمال چه زمانی است و چه چیزهایی در ترازوی عدل الهی، سنجیده می‌شوند؟ ص ۷۶
- (۱۲) چرا اعمال پیامبران و امامان (ع)، معیار سنجش اعمال قرار می‌گیرد؟ ص ۷۶
- (۱۳) نامه‌ی عمل انسان با نامه‌های ثبت شده در دنیا چه تفاوتی دارد؟ ص ۷۶
- (۱۴) تجسم کارهای خوب و بد در قیامت به چه صورت است؟ ص ۷۶
- (۱۵) علت حضور شاهدان و گواهان در روز قیامت چیست؟ ص ۷۶
- (۱۶) شاهدان و گواهان روز قیامت را نام ببرید. ص ۷۶ و ۷۷
- (۱۷) طبق آیات و روایات پیامبران و امامان در روز قیامت چه نقش‌هایی دارند؟ ص ۷۶
- (۱۸) چرا پیامبران و امامان بهترین شاهدان و گواهان روز قیامت هستند؟ ص ۷۶ و ۷۷
- (۱۹) چه کسی شاهد و ناظر بر همه پیامبران و امت‌هاست؟ ص ۷۷

(۲۰) طبق آیه: «وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ كِرَامًا كَاتِبِينَ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ» (انفطار/۱۰ - ۱۲):

(بی‌گمان برای شما نگهبانانی هستند نویسندگانی گرانقدر می‌دانند آنچه را که انجام می‌دهید.)

الف) آیه بیانگر چه موضوعی می‌باشد؟ ص ۷۷

ب) طبق آیه، فرشتگانی که حافظ و نگهبان انسان هستند، چه خصوصیات دارند؟

۱. نویسندگانی کریم و گرانقدر هستند؛ ۲. آنچه را انسان انجام می‌دهد، می‌دانند؛

(۲۱) چرا در روز قیامت، اعضای بدن انسان نیز شهادت می‌دهند؟ ص ۷۷

(۲۲) آیه: «الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ» (یس/۶۵):

(امروز بر دهانشان مهر می‌نهم و دست‌هایشان با ما سخن می‌گویند و پاهایشان شهادت می‌دهد درباره آنچه انجام داده‌اند.)

* بیانگر کدامیک از اتفاقات قیامت می‌باشد؟ حضور شاهدان و گواهان (شهادت اعضای بدن)

۲۳) بدکاران که از مشاهده شهادت اعضای خود به شگفت می آیند، به آنها چه می گویند؟ اعضا چه پاسخی می دهند؟ ص ۷۷

۲۴) در روز قیامت بدکاران با دیدن حقیقت آن جهان و عاقبت شوم خویش، شروع به سرزنش خود کرده و آرزوهایی می کنند. با توجه به آیات داده شده:

الف) ای کاش برای این زندگی ام چیزی از پیش فرستاده بودم. (فجر/۲۴)

ب) ای کاش (به دنیا) بازگردانده می شدیم و آیات پروردگارمان را تکذیب نمی کردیم و از مؤمنان می بودیم. (انعام/۲۷)

ج) ای کاش همراه و هم مسیر با پیامبر می شدیم. (فرقان/۲۷)

د) ای کاش فلان شخص را به عنوان دوست خود انتخاب نمی کردیم. او ما را از یاد خدا بازداشت. (فرقان/۲۸ و ۲۹)

* برای اینکه انسان از حسرت خورندگان آن جهان نباشد، باید در دنیا چگونه باشد؟

۱. اعمالی را برای آخرتش از پیش بفرستد؛ ۲. آیات خداوند را تکذیب نکند و به آن ایمان بیاورد؛

۳. همراه و هم مسیر پیامبر باشد؛ ۴. دوستی که او را از یاد خدا باز دارد، انتخاب نکند؛

درس هفتم فرجام کار

سؤالات متن درس هفتم

- ۱) پس از پایان محاکمه الهی، برای بهشتیان چه وقایعی رخ می دهد؟ ص ۸۵
- ۲) بهشت چند در دارد؟ در مورد آن توضیح دهید. ص ۸۵
- ۳) نگهبانان بهشتی به نیکوکاران چه می گویند و چه وعده هایی به آنان می دهند؟ پاسخ بهشتیان چیست؟ ص ۸۵
- ۴) بالاترین نعمت بهشتی که بهشتیان آن را برای خود می یابند، چیست؟ ص ۸۵
- ۵) هم صحبت بهشتیان کیست و ترنم (ذکر مداوم) آنان چیست؟ ص ۸۵
- ۶) چرا بهشت برای اهل آن سرای سلامتی (دارالسلام) است؟ ص ۸۵
- ۷) دوستان و هم نشینان انسان در بهشت چه کسانی هستند؟ چه خصوصیتی دارند؟ ص ۸۵
- ۸) همسران بهشتی چه ویژگی هایی دارند؟ ص ۸۶
- ۹) با توجه به آیه:

«امروز روزی است که راستی راستگویان به آنها سود بخشد، برای آنها باغ هایی از بهشت است.» (مائده/ ۱۱۹)

بگویید که اگر ما بخواهیم در زمره بهشتیان باشیم باید در دنیا چگونه زندگی کنیم؟ باید راستگو باشیم.

۱۰) با توجه به آیات زیر به سؤالات پاسخ دهید:

« و شتاب کنید برای رسیدن به آموزش پروردگارتان و بهشتی که وسعت آن، آسمانها و زمین است و برای متقیان آماده شده است؛ همان ها که در زمان توانگری و تنگدستی، انفاق می کنند و خشم خود را فرو می برند و از خطای مردم می گذرند و خدا نیکوکاران را دوست دارد. و آنها که وقتی مرتکب عمل زشتی می شوند، یا به خود ستم می کنند، به یاد خدا می افتند و برای گناهان خود طلب آموزش می کنند.» (آل عمران/ ۱۳۵-۱۳۲)

الف) درخواست آیه به شتاب کردن در مورد چیست؟

۱. شتاب کردن به سوی آموزش پروردگار؛ ۲. شتاب کردن به سوی بهشت.

ب) طبق آیه وسعت بهشت تا چه اندازه است و برای چه کسانی آماده گشته است؟

به اندازه آسمانها و زمین - برای متقیان (پرهیزکاران)

ج) طبق آیه برای اینکه انسان در زمره بهشتیان قرار گیرد باید در دنیا چگونه باشد؟ (ویژگی متقین/ نیکوکاران)

۱. در زمان توانگری و تنگدستی، انفاق کند؛ ۲. در هنگام عصبانیت، خشم خود را فرو برد؛ ۳. از خطای مردم درگذرد؛

۴. هنگامی که عمل زشتی را مرتکب می شوند یا به خود ستم می کنند، به یاد خدا افتاده و طلب آموزش می کنند؛

(۱۱) با توجه به آیه:

«و آنها که امانت‌ها و عهد خود را رعایت می‌کنند و آنها که به راستی ادای شهادت کنند و آنها که بر نماز مواظبت دارند، آنان در باغ‌های بهشتی گرامی داشته می‌شوند.» (معارج/ ۳۵-۳۲)

بگویید که اگر ما بخواهیم در زمره بهشتیان باشیم باید در دنیا چگونه زندگی کنیم؟
۱. عهد و امانتهای خود را رعایت کنیم؛ ۲. در صورت لزوم ادای شهادت کنیم؛ ۳. بر نماز مواظبت کنیم؛

(۱۲) پس از پایان محاکمه الهی، چه اتفاقی برای دوزخیان (جهنمیان) می‌افتد؟ ص ۸۸

(۱۳) آتش جهنم چگونه آتشی است و از کجا سرچشمه می‌گیرد؟ ص ۸۸

(۱۴) وقتی دوزخیان به جهنم برده می‌شوند، به چه حالتی دچار شده و با خود چه چیزهایی می‌گویند؟ ص ۸۸

(۱۵) دوزخیان در جهنم به خداوند چه می‌گویند و پاسخ قطعی خدا به آنان چیست؟ ص ۸۸

(۱۶) هنگامی که دوزخیان، دیگران را مقصر می‌شمارند، چه می‌گویند؟ ص ۸۸

(۱۷) در جهنم پاسخ شیطان به دوزخیان، چیست؟ ص ۸۸

(۱۸) علت رو آوردن دوزخیان به نگهبانان جهنم چیست؟ ص ۸۸

(۱۹) گفت و گوی میان نگهبانان جهنم و دوزخیان را بیان نمایید. ص ۸۸

(۲۰) با توجه به آیات زیر بگویید چه زمینه‌هایی می‌تواند انسان را به سوی جهنم بکشانند؟

الف) «جهنمیان می‌گویند: ما در دنیا نماز نمی‌خواندیم و از محرومان دستگیری نمی‌کردیم؛ همراه بدکاران غرق در معصیت خدا می‌شدیم و روز رستاخیز را تکذیب می‌کردیم.» (مدثر/ ۴۷-۴۰)

۱. نماز نمی‌خواندند؛ ۲. از محرومان دستگیری نمی‌کردند؛ ۳. همراه بدکاران غرق در معصیت خدا بودند؛ ۴. روز رستاخیز را تکذیب می‌کردند؛

ب) «برای کسانی که کارهای زشت انجام دهند و هنگامی که مرگ یکی از آنها فرا رسد می‌گوید: الان توبه کردم، توبه نیست و اینها کسانی هستند که عذاب دردناکی برایشان فراهم کردیم» (نساء/ ۱۸)

۱. کار زشت انجام می‌دادند؛ ۲. توبه را به تأخیر می‌انداختند و تنها در زمان مرگ توبه می‌کردند که مورد قبول خداوند نیست؛

ج) «جهنمیان پیش از این (در دنیا) مست و مغرور نعمت بودند و بر گناهان بزرگ اصرار می‌ورزیدند.» (نساء/ ۱۸)

۱. مست و مغرور نعمت‌های دنیایی بودند؛ ۲. بر گناهان بزرگ (کبیره) اصرار داشتند؛

(۲۱) انواع رابطه میان عمل و جزای آن را نام ببرید. ص ۸۹

(۲۲) از انواع رابطه میان عمل و جزای آن، «رابطه قراردادی» را با مثال توضیح دهید. ص ۸۹

(۲۳) ویژگی بارز روابط قراردادی چیست؟ مثال بنزید. ص ۸۹

(۲۴) در رابطه قراردادی چه چیزی اهمیت دارد؟ ص ۸۹

(۲۵) از انواع رابطه میان عمل و جزای آن، «نتیجه طبیعی خود عمل» را با مثال توضیح دهید. ص ۸۹ و ۹۰

(۲۶) از میان انواع رابطه میان عمل و جزای آن، کدام رابطه از بقیه عمیق‌تر و کامل‌تر است؟ تجسم عمل

(۲۷) منظور از «تجسم عمل» چیست؟ هر عمل چه ابعاد و جنبه‌هایی دارد؟ ص ۹۰

(۲۸) از تجسم عمل و جنبه باطنی آن یک نمونه از قرآن را بیان نمایید. ص ۹۰

۲۹) طبق آیه ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَ سَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا﴾ (نساء/۱۰):

(کسانی که می‌خورند اموال یتیمان را از روی ظلم جز این نیست که آتشی در شکم خود فرو می‌برند و به زودی در آتشی فروزان درآیند.)

الف) آیه به کدامیک از انواع رابطه میان عمل و پاداش و کیفر آن اشاره دارد؟ تجسم خود عمل (نوع سوم)

ب) طبق آیه تجسم خوردن اموال یتیمان از روی ظلم، چگونه است؟ آتشی که در شکم خود فرو می‌برند.

ج) طبق آیه سرانجام کسانی که مال یتیمان را به ظلم می‌خورند، چیست؟ در سعیر (آتشی سوزان) وارد خواهند شد.

۳۰) پیامبر (ص) در ضمن نصایحی به یکی از یارانش، در مورد کردار و عمل انسان چه می‌فرمایند؟ ص ۹۰

۳۱) چرا رسول خدا (ص) تأکید می‌کنند که انسان در انتخاب هم‌نشین خود (عمل خود) دقت کند؟ ص ۹۰

۳۲) در عرصه قیامت، عمل انسان چگونه نمایان می‌شود؟ ص ۹۱

۳۳) آیا در مجازات آخرت که مجازات از نوع سوم است، ظلم امکان‌پذیر و قابل تصور است؟ چرا؟

در مجازات‌های قراردادی، امکان عدم مساوات و ظلم وجود دارد؛ یعنی، ممکن است مجازاتی بیش از گناه یک شخص، به او بدهند. اما وقتی خود عمل به صورت مجازات ظاهر می‌شود، ظلم معنا ندارد.

۳۴) چه تفاوت‌هایی میان ویژگی‌های آخرت با دنیا و برزخ وجود دارد؟

شمار	دنیا	برزخ	آخرت
۱	محل عمل است	محل عمل نیست	محل عمل نیست
۲	پرونده عمل باز است	پرونده عمل (ماتأخر) باز است	پرونده عمل بسته است
۳	فقط آثار دنیایی عمل ظهور دارد	بهره‌ای از آثار اخروی عمل ظاهر می‌شو	آثار اخروی عمل کاملاً ظاهر می‌شود
۴	آگاهی‌های انسان محدود است	آگاهی انسان به اعمالش بالا می‌رود	عمل را به طور حضوری می‌بیند
۵	جزای عمل، قراردادی و طبیعی	جزای عمل به صورت تجسم عمل است	جزای عمل به صورت تجسم عمل است

۳۵) رسول خدا (ص) فرمود: «الدنيا مزرعة الآخرة»

یک کشاورز ماهر برای اینکه زراعت بر محصولی داشته باشد، پنج شرط را رعایت می‌کند. اگر «دل» را زمینی مناسب برای کشت محصول آخرت بدانیم، سایر شرایط را بیان نمایید:

۱- زمین : دل

۲- بذر سالم : استعدادها و گرایش‌های پاک

۳- آبیاری به موقع و استفاده از کودهای مناسب : اعمال نیک

۴- پاک کردن زمین از خس و خاشاک و علف‌های هرز : پاک شدن از گناهان

۵- مواظب باشد تا آفات و حیوانات به کشت ضرر نزنند: جلوگیری از وسوسه شیطان و نفس اماره و دوستان ناباب

قدم در راه

کانال تلگرامی پایه دهم | @dahom10

درس هشتم..... آیه‌های سحرآمیز

سؤالات متن درس هشتم

- (۱) طبق فرمایش امام کاظم (ع) بهترین توشه مسافری که در مسیر بندگی خدا حرکت می‌کند، چیست؟ عزم و اراده
- (۲) با توجه به اینکه سرنوشت ابدی انسان‌ها بر اساس رفتارشان در دنیا تعیین می‌شود، لازمه این امر چیست؟ ص ۹۸
- (۳) کسی که هدف خلقتش را بشناسد و به سوی حرکت کند، در دنیا و آخرت چه نتیجه‌ای به دست خواهد آورد؟ ص ۹۸
- (۴) لازمه رسیدن به زندگی لذت بخش در دنیا و رستگاری ابدی در آخرت، چیست؟ ص ۹۸
- (۵) از جمله اقداماتی که برای گام گذاشتن در مسیر بندگی خدا و ثابت قدم ماندن لازم است، نام ببرید. ص ۹۹ و ۱۰۱
- (۶) «عزم» به چه معناست و چه نقشی در زندگی آدمی دارد؟ ص ۹۹
- (۷) آیا عزم و اراده انسان‌ها یکسان است؟ چه رابطه‌ای میان «عزم» و «رسیدن به هدف» وجود دارد؟ ص ۹۹
- (۸) آثار عزم قوی را بیان نمایید. ص ۹۹
- (۹) چه تفاوتی میان انسان‌های دارای عزم ضعیف و انسان‌های دارای عزم قوی وجود دارد؟ ص ۹۹
- (۱۰) لقمان حکیم بعد از سفارش‌هایی به فرزندش و نشان دادن راه و رسم زندگی، به او چه می‌گوید؟ این مطلب بیانگر چیست؟ ص ۹۹
- (۱۱) از اقدامات لازم برای گام نهادن در مسیر بندگی خدا «عهد بستن با خدا» را توضیح دهید. ص ۹۹ و ۱۰۰
- (۱۲) اینکه خداوند سعادت ما را قرین رضایت خود ساخته به چه معناست؟ ص ۱۰۰
- (۱۳) دو پیشنهادی که خوب است درباره عهد با خدا انجام دهیم، کدام است؟ ص ۱۰۰
- (۱۴) با توجه به آیات زیر به سؤالات پاسخ دهید:
- * و هرکس که نسبت به عهدی که با خدا بسته وفا کند، به زودی پاداش عظیمی به او خواهد داد (فتح/۱۰)
- * کسانی که پیمان الهی و سوگندهای خود را به بهای ناچیزی می‌فروشند آنها بهره‌ای در آخرت نخواهند داشت؛ و خداوند با آنها سخن نمی‌گوید و به آنان در قیامت نمی‌نگرد و آنها را (از گناه) پاک نمی‌سازد و عذاب دردناکی برای آنهاست. (آل عمران/۷۷)
- * به پیمانی که با من بسته اید وفا کنید تا من نیز به پیمان شما وفا کنم. (بقره/۴۰)
- الف) آنان که در زندگی پیمان‌های خود با خدا را می‌شکنند به چه عاقبتی دچار می‌شوند؟
 ۱. بهره‌ای در آخرت نخواهند داشت؛
 ۲. خداوند با آنها سخن نمی‌گوید و در قیامت به آنان نمی‌نگرد؛
 ۳. خداوند آنان را از گناه پاک نمی‌کند؛
 ۴. عذاب دردناکی برای آنان است؛
- ب) عمل به عهد و پیمان‌های خود با خدا، چه ثمراتی دارد؟
 ۱. انسان از پاداش عظیمی برخوردار خواهد شد؛
 ۲. خدا به پیمانش با آنان وفا خواهد کرد؛
- (۱۵) «باقی ماندن بر پیمان با خدا» و «شکستن پیمان» به ترتیب چه نتایجی به دنبال دارند؟ ص ۱۰۱
- (۱۶) «عهد» انسان در ابتدا شبیه به چیست و نیازمند چه می‌باشد؟ ص ۱۰۱
- (۱۷) امام علی (ع) می‌فرماید: «گذشت ایام آفاقی به دنبال دارد و موجب پراکندگی در تصمیم‌ها و کارها می‌شود». این حدیث به اهمیت چه چیز اشاره دارد؟ با مثال توضیح دهید. ص ۱۰۱

- ۱۸) محاسبه و ارزیابی بعد از چه کاری انجام می‌شود و هدف از آن چیست؟ ص ۱۰۱
- ۱۹) در صورتی که انسان در انجام عهد خود موفق باشد، بهتر است چه کاری انجام دهد؟ چرا؟ ص ۱۰۱
- ۲۰) در صورتی که انسان در انجام عهد خود سستی بورزد، باید چه کارهایی انجام دهد؟ ص ۱۰۱
- ۲۱) انسان در هنگام محاسبه خود باید یادآور چه مسأله‌ای باشد؟ ص ۱۰۱
- ۲۲) پیامبر اکرم (ص) در مورد «محاسبه و ارزیابی» چه می‌فرماید؟ ص ۱۰۱
- ۲۳) محاسبه و ارزیابی خود بهتر است چه موقع انجام شود؟ ص ۱۰۲
- ۲۴) طبق فرمایش حضرت علی (ع)، «زیرک‌ترین انسان» چه کسی است؟ ص ۱۰۲
- ۲۵) طبق فرمایش حضرت علی (ع) انسان چگونه باید خود را محاسبه و ارزیابی کند؟ ص ۱۰۲
- ۲۶) با توجه به احادیث زیر از حضرت علی (ع)، ثمرات (نتایج / معلول‌ها) محاسبه و ارزیابی خود را بیان نمایید:

الف) «مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ وَقَفَ عَلَى عَيْبِهِ وَ احْطَا بِذُنُوبِهِ وَ اسْتَقَالَ الذُّنُوبَ وَ اصْلَحَ الْعُيُوبَ»

ترجمه: هر کس حساب خود را بکشد بر عیب‌هایش آگاه می‌شود و به گناهانش چیره می‌شود و از بند گناهان رها می‌شود و عیب‌ها را اصلاح می‌کند.
ثمرات: ۱. آگاه شدن بر گناهان؛ ۲. چیره شدن بر گناهان؛ ۳. رها شدن از گناهان؛ ۴. اصلاح کردن عیب‌ها؛

ب) «ثَمَرَةُ الْمَحَاسِبَةِ صِلَاحُ النَّفْسِ»

ترجمه: نتیجه محاسبه، اصلاح خود است.
ثمره: اصلاح خود

ج) «مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ سَعِدَ»

ترجمه: هر که حساب خودش را کشید، سعادت یافت.
ثمره: سعادت و خوشبختی

- ۲۷) چرا در مسیر هدف، وجود الگو و اسوه برای انسان بسیار ضروری است؟ ص ۱۰۳
- ۲۸) قرآن کریم چه کسی را به عنوان الگو برای انسان معرفی کرده است و در این زمینه چه فرموده است؟ ص ۱۰۳
- ۲۹) پیامبر (ص) از چه کسانی به عنوان الگو برای انسان‌ها یاد کرده‌اند؟ ص ۱۰۴
- ۳۰) چگونه می‌شود انسان‌های بزرگی را که حدود ۱۴۰۰ سال قبل زندگی کرده‌اند، اسوه قرار داد؟ ص ۱۰۴
- ۳۱) با ذکر یک مثال نشان دهید که اسوه بودن اهل بیت (ع) در اموری بوده همواره برای بشر خوب است؟ از این مثال، چه درس و الگویی می‌توان گرفت؟ ص ۱۰۴
- ۳۲) چرا پیامبر (ص) را اسوه کامل خود قرار می‌دهیم؟ ص ۱۰۴
- ۳۳) اسوه قرار دادن پیامبر (ص) به چه معناست و چگونه می‌توان ایشان را که معصوم بوده‌اند، اسوه قرار داد؟ حضرت علی (ع) در این مورد چه می‌فرماید؟ ص ۱۰۴
- ۳۴) دفتر برنامه‌ریزی انسان بهتر است شامل چه قسمت‌هایی باشد؟ ص ۱۰۵

درس نهم دوستی با خدا

سؤالات متن درس نهم

(۱) امام سجاده (ع) در مناجات‌المجبین چه مطلبی را بیان فرموده و چه در خواستی از خداوند دارند؟ ص ۱۱۰

(۲) محبت و دوستی در زندگی انسان چه جایگاه و نقشی دارد؟ ص ۱۱۱

(۳) طبق فرمایش حضرت علی (ع) ارزش انسان به چیست؟ مثال بزنید. ص ۱۱۱

(۴) ابیات زیر بیانگر چه مفهومی است؟

تا در طلب گوهر کانی، کانی تا در هوس لقمه نانی، نانی
این نکته رمز اگر بدانی، دانی هر چیز که در جستن آنی، آنی

جواب: ارزش هر کس به اندازه چیزی است که دوست دارد. (مرتبط با حدیث حضرت علی (ع))

(۵) پیامبر اکرم (ص) فرمودند: هر کس در روز قیامت با محبوب خود محشور می‌شود. با توجه به این حدیث بگویید چرا در روز قیامت انسان با همان‌هایی که در دنیا آنها را محبوب خود قرار داده است، همراه و هم نشین می‌شود و به سرانجام همان‌ها دچار خواهد شد؟

چون تمام نیت‌ها و فعالیت‌های انسان در دنیا برای چیزی یا کسی است که دوست دارد و محبوب اوست. در واقع محبوبش همواره در دنیا با اوست و در قیامت که نتیجه اعمالش در دنیا را می‌بیند، در می‌یابد که در دنیا با چه محبوبی همراه بوده است.

(۶) بین «ایمان به خدا» و «محبت به خدا» چه رابطه‌ای وجود دارد؟ ص ۱۱۲

(۷) نتایج عشق و محبت الهی در انسان را بیان نمایید. ص ۱۱۲

(۸) تحولاتی که با عشق خدا در انسان رخ می‌دهد، معلول چیست؟ امام صادق (ع) در این زمینه چه می‌فرمایند؟ ص ۱۱۲

(۹) طبق آیه ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ﴾ (بقره/۱۶۵) پاسخ دهید: (و بعضی از مردم همتایانی به جای خدا می‌گیرند آن‌ها را دوست می‌دارند مانند دوستی خدا و کسانی که ایمان آوردند به خدا محبت بیشتری دارند)

الف) آیه یکی از ویژگی‌های مؤمنان را چه می‌داند؟ ص ۱۱۲

ب) اشتباه برخی مردم در ارتباط با محبت الهی چیست؟ این است که غیر خدا را مانند خدا دوست دارند؛

نکته مهم: آیه با حدیث امام صادق (ع) (سؤال ۸) قرابت مفهومی دارد.

(۱۰) بین محبت به خدا و آثار آن چه رابطه‌ای برقرار است؟ منظور از آن چیست؟ ص ۱۱۳

(۱۱) راه‌های افزایش محبت به خدا را بیان نمایید. ص ۱۱۳ و ۱۱۵

(۱۲) آیا کافی دانستن دوستی باطنی خداوند و عمل نکردن به احکام دین، توجیه درستی است؟ چرا؟ ص ۱۱۳

(۱۳) طبق آیه ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ (آل عمران/۳۱) پاسخ دهید: (بگو اگر خدا را دوست می‌دارید پس مرا پیروی کنید تا خدا شما را دوست بدارد و گناهانتان را برایتان ببخشد)

الف) طبق آیه، شرط اصلی دوستی با خدا چیست؟ پیروی از دستورات پیامبر (ص)

ب) آیه به کدامیک از راه‌های افزایش محبت به خدا اشاره دارد؟ پیروی از خدا

ج) طبق آیه، پیروی از پیامبر (ص) چه نتایجی به دنبال دارد؟ ۱. جلب محبت خدا؛ ۲. آمرزش گناهان؛

نکته مهم: آیه با حدیث امام صادق (ع) (سؤال ۱۴) قرابت مفهومی دارد.

۱۴) امام صادق(ع) در مورد پیروی و اطاعت از خداوند چه می‌فرمایند؟ ص ۱۱۴

۱۵) توضیح دهید فرمان‌های خدا به چه منظور است؟ ص ۱۱۴

۱۶) اگر انجام دستورات خداوند برای انسان دشوار باشد، چه باید کرد؟ ص ۱۱۴

۱۷) با توجه به احادیث وارد شده از معصومین(ع)، بگویید:

الف) خداوند چه کارهایی را دوست دارد؟

توبه بنده گناهکار - انسان با حیای بردبار پاکدامن - رسیدگی به دلسوختگان و درماندگان - اطاعت در جوانی - زیبا و آراسته بودن

ب) وظیفه انسان در قبال این دوست داشتن‌های خدا چیست؟ ص ۱۱۴

۱۸) از راه‌های افزایش محبت به خدا، «دوستی با دوستان خدا» را توضیح دهید. ص ۱۱۵

۱۹) منظور از دوستان خداوند، چه کسانی هستند؟ برترین این دوستان کدامند؟ ص ۱۱۵

۲۰) مواردی را مثال بزنید که نشان دهد دوستی هر چیزی موجب دشمنی با ضد آن چیز می‌شود؟ ص ۱۱۵

۲۱) چرا «جهاد در راه خدا» در برنامه‌های تمام پیامبران الهی بوده است؟ ص ۱۱۵

۲۲) نمونه‌ای آشکار از زیر پا گذاشتن حقوق ملت‌ها در دوره معاصر چیست؟ راه حل آن چیست؟ ص ۱۱۵

۲۳) دینداری چگونه آغاز می‌شود و چه نتیجه‌ای به دنبال دارد؟ ص ۱۱۵

۲۴) شرط خانه کردن محبت خدا در قلب انسان چیست؟ ص ۱۱۵

۲۵) پایه و اساس بنای اسلام چیست؟ در مورد آن توضیح دهید. ص ۱۱۵

۲۶) دینداری بر چند پایه استوار است؟ نام برده و بگویید این پایه‌ها چه ارتباطی با هم دارند؟ ص ۱۱۵

۲۷) سفارش امام خمینی(ره) به مسلمانان جهان، در رابطه با حب و بغض چیست؟ ص ۱۱۵

۲۸) برای تقویت دوستی خود با خداوند، از چه راه‌هایی می‌توان کمک گرفت؟

۱. تفکر در آیات الهی؛ ۲. مطالعه و تحقیق در مسائل دینی از طریق کتب، سایت‌ها و...؛ ۳. مناجات‌ها و اشعاری که در حمد خداست؛ ۴. استفاده از سخنرانی‌ها و فیلم‌های مناسب؛

۲۹) برای تقویت بی‌زاری از باطل و بی‌تفاوت نبودن در مقابل باطل صفتان چه می‌توان کرد؟

۱. شناخت نمونه‌های باطل و تحقیق پیرامون رفتار آنان؛ ۲. بررسی عواقب و سرنوشت باطل صفتان؛ ۳. استفاده از سخنرانی‌ها و فیلم‌های مناسب؛

۳۰) چگونه می‌توان دریافت که در دوستی با خدا و دشمنی با بدی‌ها صادق هستیم؟

دوستی با خدا آثاری دارد که اگر این آثار در انسان وجود داشته باشد می‌توان فهمید که در دوستی با خدا صادق است. از جمله این آثار عبارت است از: پیروی از خدا، دوستی با دوستان خدا و دشمنی و مبارزه با دشمنان خدا.

درس دهم..... یاری از نماز و روزه

سؤالات متن درس دهم

- (۱) برنامه‌ای که خدا برای زندگی انسان تنظیم کرده دربردارنده چه مواردی است؟ عمل به آن چه نتایجی دارد؟ ص ۱۲۲
- (۲) چرا خداوند برخی از فایده‌های مهم‌ترین احکام خود را از طریق قرآن و احادیث به اطلاع ما رسانده است؟ ص ۱۲۲
- (۳) مهم‌ترین فایده‌های نماز و روزه را بیان نمایید. ص ۱۲۳
- (۴) حضرت علی(ع) در نهج‌البلاغه، تمثیل انسان‌های بی‌تقوا و باتقوا را چگونه بیان می‌فرمایند؟ ص ۱۲۳
- (۵) طبق تمثیل امام علی(ع) در مورد انسان‌های باتقوا و بی‌تقوا، تفاوت اصلی میان این دو سوارکار چیست؟ ص ۱۲۳
- (۶) «تقوا» به چه معناست و منظور از انسان باتقوا چیست؟ ص ۱۲۳
- (۷) قرآن چه راه‌هایی را برای کسب تقوا نشان داده است؟ ص ۱۲۳
- (۸) به پاداشتن نمازهای پنجگانه در طول روز چه نتیجه‌ای برای انسان دارد؟ ص ۱۲۴
- (۹) توجه به حضور خدا در زندگی و نظارت او بر اعمال، چه نتیجه‌ای به دنبال دارد؟ ص ۱۲۴
- (۱۰) طبق آیه... وَ أَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿۴۵﴾ عنکبوت/ (۴۵):
(...) و نماز را به پا دار. قطعاً نماز از بدی و زشتی باز می‌دارد و قطعاً یاد خدا بزرگتر است و خداوند می‌داند آنچه را که انجام می‌دهید.
- الف) مهم‌ترین فایده‌های نماز چیست؟ ۱. دوری از کارهای زشت و ناپسند(گناه)؛ ۲. یاد خدا؛
ب) از عبارت ﴿لَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ﴾ چه نکته‌ای استنباط می‌شود؟ فایده مهم‌تر نماز، یاد خداست.
- (۱۱) تأثیر نماز در چه صورتی مشخص می‌شود؟ با مثال توضیح دهید. ص ۱۲۴
- (۱۲) اینکه زندانیان و خلافکاران جامعه، کمتر از میان افراد نماز خوان هستند، نشان دهنده چیست؟ ص ۱۲۴
- (۱۳) طبق فرمایش امام صادق(ع) چگونه می‌توان فهمید که نماز انسان پذیرفته شده یا نه؟ ص ۱۲۴ و ۱۲۵
- (۱۴) توضیح دهید رعایت هریک از موارد زیر در نماز، چه نتیجه‌ای به دنبال دارد:
الف) کوچک نشمردن نماز و درک صحیح از آن : دوری از گناهان و به تدریج دوری از مکروهات؛
ب) انجام به موقع نماز : دور کردن بی‌نظمی از زندگی؛
ج) رعایت پاکیزگی لباس و بدن در پنج نوبت : کمتر شدن آلودگی‌های ظاهری
د) رعایت شرط غصبی نبودن لباس و مکان نمازگزار : کمتر شدن تمایل به کسب در آمد از راه حرام
هـ) توجه به بزرگی خدا در هنگام تکبیر گفتن : توجه نکردن به آنچه مقابل خداست
و) در نظر داشتن عظمت خدا در رکوع و سجود : خضوع و خشوع نکردن در مقابل مستکبران
ز) عبارت «اهدنا الصراط المستقیم» را صادقانه خواندن : دل نبستن به راه‌های انحرافی
ح) عبارت «غیر المغضوب علیهم و لا الضالین» را با توجه گفتن : قرار نگرفتن در زمره مورد خشم واقع شدگان و گمراهان
- (۱۵) چرا هر مسلمانی لازم است نجاسات را بشناسد؟ ص ۱۲۶
- (۱۶) نجاسات چند مورد هستند؟ ص ۱۲۶
- (۱۷) هشت مورد از نجاسات را نام ببرید. ص ۱۲۶
- (۱۸) نوشیدن شراب چه حکمی دارد؟ قرآن در این مورد و مانند آن چه می‌فرماید؟ ص ۱۲۷

- (۱۹) برخی از اعمالی که خاصیت نماز را از بین می برد، کدامند؟ ص ۱۲۸
- (۲۰) طبق فرمایش امام صادق (ع)، خشم به پدر و مادری که به انسان ظلم کرده اند، چه تأثیری در نماز انسان دارد؟ ص ۱۲۸
- (۲۱) طبق فرمایش پیامبر (ص) به ابوذر، غیبت چه تأثیری در نماز و روزه دارد؟ ص ۱۲۸
- (۲۲) تقوای انسان چه ارتباطی با رسیدن به موفقیت و هدف های بزرگ دارد؟ ص ۱۲۹
- (۲۳) از جمله کارهایی که روانشناسان برای تقویت اراده و تسلط بر خود پیشنهاد می کنند چیست؟ ص ۱۲۹
- (۲۴) روزه تا چه اندازه در تسلط انسان بر خود و رسیدن به موفقیت، مؤثر است؟ ص ۱۲۹
- (۲۵) مصداق کامل تمرین صبر در برابر خواهش های دل، چیست؟ روزه
- (۲۶) انسان روزه دار به تدریج به چه مقامی می رسد؟ ص ۱۲۹
- (۲۷) آیه ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ (بقره/۱۸۳):
(ای کسانی که ایمان آوردید روزه بر شما واجب شده همانطور که بر کسانی که قبل از شما بودند واجب شده بود. شاید که پرهیز کار شوید.)
- (الف) خطاب به چه کسانی است و بیانگر چیست؟ مؤمنان (ءَامَنُوا) - بیانگر وجوب روزه (كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ)
- (ب) از عبارت ﴿كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ چه نکته ای استنباط می شود؟ روزه بر پیشینیان نیز واجب بوده است.
- (ج) طبق آیه مهم ترین فایده روزه چیست؟ تقوا و پرهیزکاری
- (۲۸) رسول خدا (ص) می فرماید: «چه بسا روزه داری که جز گرسنگی و تشنگی چیزی نصیب او نمی شود»
مقصود پیامبر گرامی از این سخن چیست؟
- این سخن نشان می دهد روزه داری فقط تحمل گرسنگی و تشنگی نیست و باید روزه را به گونه ای انجام دهیم که علاوه بر تحمل تشنگی و گرسنگی، صفت تقوا و خودنگهداری در مقابل گناه در ما پدید آید و اگر در ما هست، تقویت شود.
- (۲۹) باطل کننده های روزه چند مورد است؟ بیان نمایید. ص ۱۳۰
- (۳۰) حکم روزه کسی که غسل بر او واجب است، چیست؟ ص ۱۳۱
- (۳۱) اگر کسی به علت بیماری نتواند روزه بگیرد و بعد از ماه رمضان عذرش برطرف شود، چه وظیفه ای دارد؟ ص ۱۳۱
- (۳۲) اگر کسی روزه ماه رمضان را عمداً نگیرد چه وظیفه ای دارد؟ توضیح دهید. ص ۱۳۱
- (۳۳) اگر کسی به چیز حرامی روزه خود را باطل کند، چه حکمی دارد؟ منظور از آن را توضیح دهید. ص ۱۳۱
- (۳۴) مسافر در چه صورت باید نمازش را شکسته بخواند و روزه نگیرد؟ ص ۱۳۱
- (۳۵) یکی از شرایط شکسته بودن نماز این است که برای کار حرام سفر نکند؛ این شرط را با مثال توضیح دهید. ص ۱۳۱
- (۳۶) اگر مسافر پیش از ظهر به وطنش یا به جایی که می خواهد ده روز در آنجا بماند، برسد، در چه صورتی باید روزه بگیرد و در چه صورتی نباید روزه بگیرد؟
- اگر قبل از رسیدن به وطن یا جایی که قصد ده روز دارد، باطل کننده ای را انجام نداده باشد، باید روزه بگیرد اما اگر باطل کننده ای انجام داده باشد، نباید روزه بگیرد.
- (۳۷) اگر مسافری که صبح حرکت کرده است، بعد از ظهر به وطن یا به جایی که می خواهد ده روز بماند، برسد، وظیفه اش چیست؟ نمی تواند در آن روز روزه بگیرد.
- (۳۸) اگر کسی که روزه است، بعد از ظهر مسافرت کند، وظیفه اش نسبت به روزه ی آن روز چیست؟
باید روزه ی خود را ادامه دهد و نباید آن را باطل کند.
- (۳۹) اگر کسی که روزه گرفته، پیش از ظهر مسافرت کند و بخواهد به بیش از چهار فرسخ برود، وظیفه اش چیست؟
وقتی به چهار فرسخ برسد، باید روزه ی خود را باطل کند.

درس یازدهم فضیلت آراستگی

سؤالات متن درس یازدهم

- (۱) «آراستگی» به چه معناست؟ و به چند دسته تقسیم می‌شود؟ ص ۱۳۷
- (۲) «آراستگی» چه جایگاهی در زندگی انسان‌ها دارد؟ ص ۱۳۷
- (۳) آیا پیشوایان دین تنها به آراستگی باطن توجه داشتند و از آراستگی ظاهری دوری می‌کردند؟ توضیح دهید. ص ۱۳۷
- (۴) پیامبر(ص) هنگام ملاقات با دیگران چگونه بودند و علت این کار را چه می‌دانستند؟ ص ۱۳۷
- (۵) یکی از مدعیان زهد به امام صادق(ع) اشکال گرفتند که جدّ شما لباس زیبا نمی‌پوشید اما شما پوشیده‌اید. امام صادق(ع) چه پاسخی به آن شخص دادند؟ ص ۱۳۷
- (۶) امام صادق(ع) در مورد آراستگی ظاهری چه می‌فرمایند؟ ص ۱۳۷
- (۷) امام صادق(ع) خواندن نماز بابوی خوش را دارای چه ثوابی می‌دانند؟ این روایت بیانگر چیست؟ ص ۱۳۷
- (۸) سفارش خاص پیامبر(ص) به مردان، در زمینه آراستگی چه بود؟ علت آن را چه می‌دانستند؟ ص ۱۳۸
- (۹) سفارش پیامبر(ص) به مردان و زنان، در زمینه کوتاه کردن ناخن چه تفاوتی داشته؟ علت آن چیست؟ ص ۱۳۸
- (۱۰) آراستگی پیامبر(ص) و سایر پیشوایان دین(ع) چه نتیجه‌ای برای جامعه مسلمان داشت؟ ص ۱۳۸
- (۱۱) آیا آراستگی اختصاص به حضور در اجتماع دارد؟ توضیح دهید. ص ۱۳۸
- (۱۲) از جمله توصیه‌های پیشوایان دین در مورد آراستگی در عبادت را بیان نمایید. ص ۱۳۸
- (۱۳) تکرار دائمی نماز در شبانه روز چه تأثیری در آراستگی و پاکی دارد؟ ص ۱۳۸
- (۱۴) منظور از «نیاز به مقبولیت» چیست؟ ص ۱۳۸
- (۱۵) نیاز به مقبولیت در چه دوره‌ای نمود بیشتری دارد و سبب چه چیزهایی می‌شود؟ ص ۱۳۸
- (۱۶) چند نمونه از نمودهای نیاز به مقبولیت در نوجوانی و جوانی را بیان نمایید. ص ۱۳۸
- (۱۷) برخی از رفتارها که پاسخی نادرست به نیاز به مقبولیت است، کدامند؟ این رفتارها نشانه چیست؟ ص ۱۳۸
- (۱۸) منظور از «عفاف» را توضیح دهید. ص ۱۳۹
- (۱۹) قرآن کریم چگونه رفتاری را «تبرّج» می‌نامد؟ و آن را چگونه کاری می‌شمرد؟ ص ۱۳۹
- (۲۰) چرا دین اسلام ما را از خودنمایی و افراط در آراستگی پرهیز می‌دهد؟ ص ۱۳۹
- (۲۱) ویژگی‌های انسان عفیف را بیان نمایید. ص ۱۳۹
- (۲۲) چه ارتباطی میان «عفاف» و «نوع آراستگی و پوشش» وجود دارد؟ ص ۱۳۹ و ۱۴۰
- (۲۳) طبق فرمایش علی(ع) کسی که خود را برای دیگران می‌آراید، چه گناهی مرتکب شده؟ با گناه، به جنگ با خدا برخاسته.
- (۲۴) طبق فرمایش امام صادق(ع) چرا نباید لباس نازک و بدن نما پوشید؟ ص ۱۴۰
- (۲۵) با اینکه «عفاف» خصلت هر انسان با فضیلتی است، چرا وجود آن در زنان و دختران ارزشمندتر است؟ ص ۱۴۰
- (۲۶) برای حفظ نعمت زیبایی زن، خداوند چه کرده است؟ چرا؟ ص ۱۴۰
- (۲۷) با مقایسه علم و عفاف با یکدیگر توضیح دهید که چگونه دریافت هر نعمتی، مسئولیتی را به همراه دارد؟ ص ۱۴۰
- (۲۸) چه تفاوتی میان آراستگی و خودنمایی ظاهری است؟ در آراستگی، شخص از عزّت نفس برخوردار است و خود را برای جلب توجه نمی‌آراید ولی در خودنمایی، شخص دچار حقارت نفس می‌شود و هدفش از آراستگی، نشان دادن ظاهر خود برای جلب توجه است.

درس دوازدهم زیبایی پوشیدگی

سؤالات متن درس دوازدهم

- (۱) جلوه‌های آشکار رفتارهای انسانی که بر مسیر زندگی دیگران تأثیرگذار است، کدامند؟ ص ۱۴۶
- (۲) چه ارتباطی میان پوشش مناسب و عفاف وجود دارد؟ ص ۱۴۷
- (۳) از میان مرد و زن، خداوند کدامیک را به پوشیدن لباس مناسب دعوت کرده است؟ توضیح دهید. ص ۱۴۷
- (۴) طبق آیات قرآن کریم، وظایف مردان در زمینه عفاف و حجاب چیست؟ ص ۱۴۷
- (۵) طبق آیات قرآن کریم، وظایف زنان در زمینه عفاف و حجاب چیست؟ ص ۱۴۷
- (۶) امام کاظم (ع) در جواب برادرش که پرسید: «دیدن چه مقدار از بدن نامحرم جایز است؟»، چه فرمودند؟ ص ۱۴۷
- (۷) امام صادق (ع) در جواب یکی از یارانشان به نام فضیل بن یسار که پرسید: «آیا ساعد زن از قسمت‌هایی است که باید از نامحرم پوشیده شود؟» چه پاسخی دادند؟ ص ۱۴۷
- (۸) طبق آیه ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكُمْ أَذْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ﴾ (احزاب/ ۵۹) به سؤالات زیر پاسخ دهید:
(ای پیامبر به همسران و دخترانت و به زنان مردان مؤمن بگو پوشش‌های خود را به خود نزدیک کنند این کار از این جهت بهتر است که به عفاف شناخته شوند تا مورد داذیت قرار نگیرند).
- (الف) پوشش برای زن، باعث چه مسأله‌ای می‌شود؟ ص ۱۴۸
- (ب) مطابق آیات قرآن کریم استفاده از کدام پوشش سبب دور شدن افراد ناپاک از زن مسلمان می‌شود؟ جلیاب (چادر)
- (ج) کدام قسمت از آیه بیانگر حدود پوشش زنان است؟ یدنین علیهن من جلابیبهن
- (د) کدام قسمت از آیه بیانگر علت و فلسفه پوشش زنان است؟ ذلک اذنی أن یعرفن فلا یؤذین
- (۹) چگونگی و نوع پوشش به چه چیزی بستگی دارد؟ ص ۱۴۸
- (۱۰) اسلام نسبت به تنوع آداب و رسوم که موجب تنوع پوشش می‌شود، چه موضعی دارد و چه دستوری به مردان می‌دهد؟ ص ۱۴۸
- (۱۱) دو شرط اساسی در حجاب یک زن چیست؟ ص ۱۴۸
- (۱۲) حجاب یک زن در چه صورت نزد خدا ارزشمند است و موجب رشد معنوی فرد می‌شود؟ ص ۱۴۸
- (۱۳) چرا در پوشش یک زن، «چادر» اولویت دارد؟ ص ۱۴۸
- (۱۴) دستور حجاب برای زنان برای چه زمانی است؟ چرا؟ ص ۱۴۹
- (۱۵) آیا حجاب زنان، موجب سلب آزادی و کاهش حضور آنان در جامعه می‌گردد؟ ص ۱۴۹
- (۱۶) تجربه قانون حجاب در ایران، نشان‌دهنده چیست؟ ص ۱۴۹
- (۱۷) نمونه‌هایی بیان نمایید که نشان می‌دهد ادعای خانه‌نشین کردن زن و سلب آزادی او با نگاه قرآن و سیره پیشوایان ناسازگار است؟ ص ۱۴۹
- (۱۸) قانون حجاب چه ثمراتی برای زن و جامعه دارد؟ ص ۱۴۹
- (۱۹) پوشش و حجاب در ادیان الهی از چه جایگاهی برخوردار بوده است؟ ص ۱۴۹
- (۲۰) نمونه‌هایی از آیین یهود و مسیحیت بیان نمایید که نشان‌دهنده حجاب می‌باشد؟ ص ۱۴۹ و ۱۵۰

(۲۱) آیا بی‌حجابی کنونی جوامع غربی، دلیل بر بی‌اهمیتی حجاب در مسیحیت است؟ ص ۱۵۰

(۲۲) حجاب در آیین زرتشت چه جایگاهی داشته است؟ مورخان غربی چه اعتقادی در این زمینه دارند؟ ص ۱۵۰

(۲۳) غیر از ادیان یهود، مسیحیت و زرتشت، حجاب در سایر ادیان و فرهنگ‌ها چه جایگاهی داشته است؟ ص ۱۵۰

(۲۴) برای حضور سالم و عزتمند در جامعه، چه پیشنهادهایی برای مردان و زنان دارید؟

مردان باید نگاه خود را کنترل کنند و از زیر نظر گرفتن زنان نامحرم دوری کنند. زنان نیز علاوه بر کنترل نگاه، باید پوشش و حجاب اسلامی رعایت کنند.

(۲۵) با این که پوشش بدن و حتی موی سر در دین حضرت مسیح(ع) یک امر پسندیده است، برخی جوامع مسیحی نسبت به این موضوع بی‌توجه‌اند. به نظر شما علت آن چیست؟

علت اصلی این مسأله این است که جوامع غربی دین مسیح را دینی غیر علمی و متضاد با علم می‌دانند. این مسأله بعد از رنسانس و انقلاب صنعتی بوجود آمده و به همین علت در قرون جدید از تعالیم حضرت مسیح(ع) فاصله گرفته‌اند